

Raport o stanie polskich metropolii

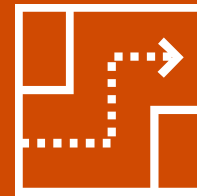
5. edycja
2025

Dwadzieścia lat rozwoju polskich metropolii

Kolejną, 5. edycję raportu na temat rozwoju polskich metropolii oparto na danych z lat 2023-24, lub ostatnich dostępnych

Wraz z poprzednimi raportami z lat 2006, 2010, 2015 i 2019, prezentowane przez nas wyliczenia pozwalają nie tylko na ocenę stanu dzisiejszego, ale również na spojrzenie na ostatnie dwie dekady rozwoju 12 polskich metropolii.

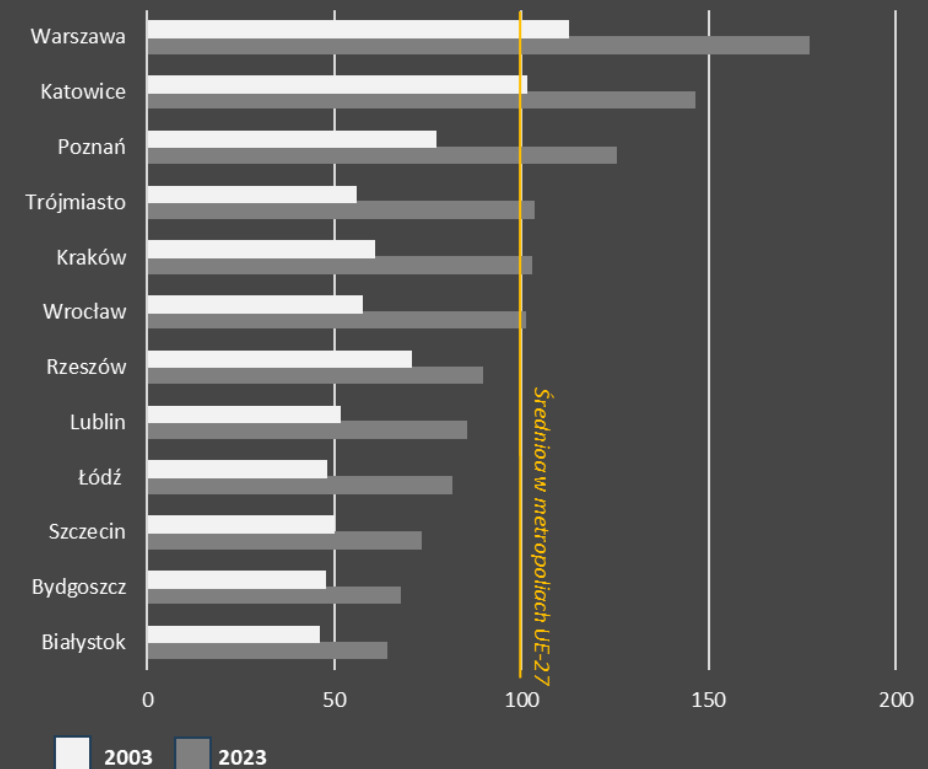
Minione 20 lat to okres członkostwa Polski w Unii Europejskiej, a także największego sukcesu gospodarczego w historii naszego kraju. Dzięki należącej do najwyższych w Europie dynamice rozwoju gospodarczego, przeciętny PKB na głowę mieszkańca Polski podniósł się z 51% średniej UE-27 w roku 2003 do 77% średniej UE-27 w roku 2023.

Przeciętne tempo wzrostu PKB na głowę mieszkańca 12 polskich metropolii było wyższe niż w skali całego kraju. O ile w roku 2003 tylko PKB na głowę mieszkańca Warszawy i Katowic przekraczała średnią w metropoliach Unii Europejskiej, to w roku 2023 sytuacja taka występowała już w 6 polskich metropoliach, a PKB na głowę mieszkańca przeciętnej polskiej metropolii zwiększył się z 65% do 102% średniej dla metropolii UE-27.

Źródło: Eurostat, szacunki PwC na podstawie danych GUS

PwC

PKB na głowę mieszkańca polskich metropolii w stosunku do metropolii Unii Europejskiej*, 2003 i 2023

* Według PPS, metropolie UE-27 powyżej 1 mln mieszkańców

Rola 12 metropolii w gospodarce Polski

* 2022, Polska=100
W nawiasach podano dane dla obszarów metropolitalnych

Na obszarze 12 metropolii mieszka blisko 19% mieszkańców Polski, a na 12 obszarach metropolitalnych niemal 40% ludności kraju.

W 12 badanych metropoliach:

- ▶ wytwarzane jest 35% całego PKB Polski, a na 12 obszarach metropolitalnych 54% całego PKB Polski,
- ▶ zarejestrowane jest 58% firm zatrudniających powyżej 1000 pracowników, a na 12 obszarach metropolitalnych 69% takich firm,
- ▶ mieszka 32% ludności legitymującej się wyższym wykształceniem, a na 12 obszarach metropolitalnych 52% takich osób, kształcą się 76% studentów kierunków ICT, a na 12 obszarach metropolitalnych 80% studentów tych kierunków.

Źródło: GUS, szacunki PwC
PwC

Trójmiasto

Ludność w tys.: 760 (1401)
PKB na mieszk.*: 161 (115)

Szczecin

Ludność w tys.: 389 (892)
PKB na mieszk.*: 112 (92)

Bydgoszcz

Ludność w tys.: 326 (762)
PKB na mieszk.*: 110 (99)

Poznań

Ludność w tys.: 538 (1259)
PKB na mieszk.*: 189 (146)

Wrocław

Ludność w tys.: 674 (1314)
PKB na mieszk.*: 151 (136)

Katowice

Ludność w tys.: 279 (1795)
PKB na mieszk.*: 230 (115)

Białystok

Ludność w tys.: 292 (511)
PKB na mieszk.*: 101 (86)

Warszawa

Ludność w tys.: 1862 (3271)
PKB na mieszk.*: 265 (194)

Łódź

Ludność w tys.: 652 (1042)
PKB na mieszk.*: 124 (112)

Lublin

Ludność w tys.: 330 (703)
PKB na mieszk.*: 136 (89)

Rzeszów

Ludność w tys.: 197 (648)
PKB na mieszk.*: 138 (86)

Kraków

Ludność w tys.: 806 (1578)
PKB na mieszk.*: 159 (116)

**Kapitał
Instytucjonalno-
Demokratyczny
(KID)**

obrazuje sprawność funkcjonowania instytucji miejskich
oraz aktywność społeczeństwa obywatelskiego

**Kapitał
Techniczny
i Infrastrukturalny
(KTI)**

pokazuje infrastrukturę miasta: mieszkania, transport,
dostępność nowoczesnych usług i mediów

**Kapitał Kultury
i Wizerunku
(KKW)**

pokazuje, czy miasto jest postrzegane jako miejsce
interesujące i atrakcyjne kulturowo

**Kapitał Jakości
życia (KJZ)**

odnosi się do warunków życia, jakie oferuje miasto: stan
środowiska, opiekę zdrowotną, edukację, stan
bezpieczeństwa, ruch uliczny

**Kapitał źródeł
Finansowania
(KZF)**

wskazuje, w jakim stopniu miasto jest w stanie znaleźć
środki pieniężne niezbędne do sfinansowania rozwoju

**Kapitał
Atrakcyjności
Inwestycyjnej
(KAI)**

pokazuje, jak silnym magnesem jest miasto
dla przyciągania krajowych i zagranicznych inwestorów

**Kapitał Ludzki
i Społeczny (KLS)**

określa jakość zasobów ludzkich: wiedzę i kwalifikacje,
strukturę demograficzną, aktywność społeczną,
prorynkowe nastawienie zachęcające do aktywności
gospodarczej, otwartość

Metodologia badania 7 Kapitałów Rozwojowych

Lista objętych badaniem metropolii rozszerzyła się z 7 w roku 2006, poprzez 11 w roku 2010, do 12 w kolejnych latach. W celu porównania wzrostu kapitałów w czasie doszacowaliśmy, na podstawie uproszczonej metodologii, wartości kapitałów dla lat 2006 i 2010 dla metropolii nieobjętych wówczas badaniem.

Pomiar potencjału rozwojowego polskich metropolii bazuje na autorskiej metodzie 7 kapitałów. Zakłada ona, że dla harmonijnego rozwoju niezbędne jest jednocześnie posiadanie wielu różnorodnych zasobów. Analiza PwC prowadzona jest nieprzerwanie w cyklach 4 lub 5-letnich od 2006 r., a zachowanie ugruntowanej i spójnej metodologii zapewnia porównywalność poszczególnych edycji, pomimo że dobór szczegółowych wskaźników na przestrzeni lat ulega pewnym zmianom. Różnice te wynikają głównie ze zmian zachodzących w społeczeństwie i gospodarce.

Metropolie fundamentem polskiej gospodarki

3,8%

Tempo wzrostu PKB na głowę mieszkańca Polski w latach 2004-2022 wynosiło średniorocznie 3,8% i należało do najwyższych w Unii Europejskiej.

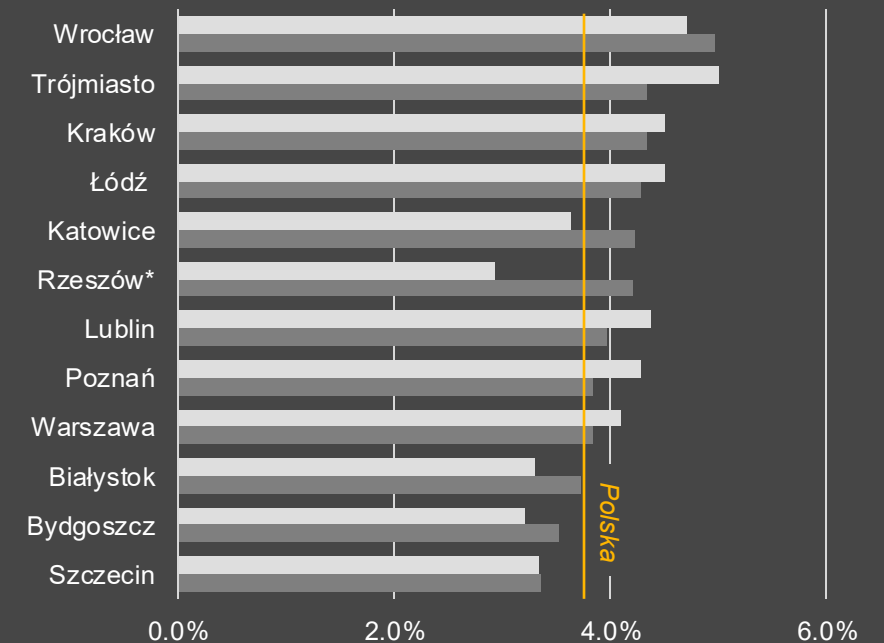

4,1%

Tempo wzrostu PKB na głowę mieszkańca 12 polskich metropolii wynosiło w tym czasie 4,0% średniorocznie, a na 12 obszarach metropolitalnych 4,1% średniorocznie.

Źródło: PwC na podstawie danych GUS
PwC

Średnioroczny wzrost PKB per capita (2004-2022)

Metropolia Obszar metropolitalny

* Niski wynik metropolii rzeszowskiej wynika ze zmian jej granic w badanym okresie

Zmiany demograficzne na obszarach polskich metropolii

Populacja większości polskich obszarów metropolitalnych w latach 2004-2022 wzrosła, poza łódzkim i górnośląsko-zagłębiowskim, choć zazwyczaj wzrost ludności w samych metropoliach był wolniejszy, niż na pozostałej części obszaru metropolitalnego.

Łączna ludność 12 metropolii nie zmieniła się w latach 2004-2022, natomiast ludność 12 obszarów metropolitalnych wzrosła o 5,5%.

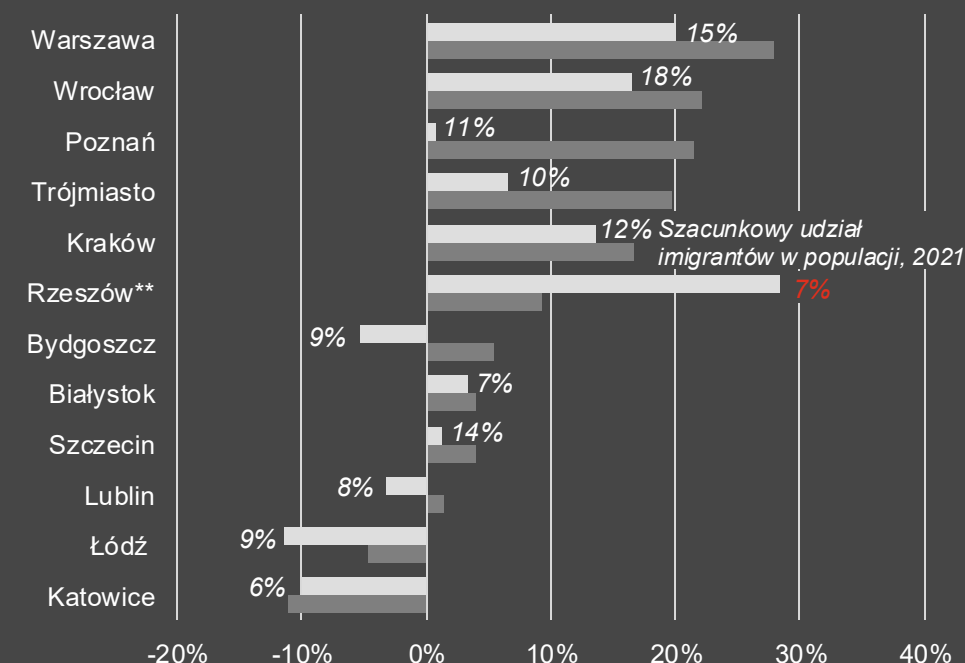

Jednocześnie znacząco zwiększył się odsetek imigrantów osiedlających się, czasowo lub na stałe, na terenie polskich obszarów metropolitalnych. W roku 2021, a więc przed napływem fali uchodźców z Ukrainy, szacunkowy udział imigrantów w ludności 12 metropolii wynikający z danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021 sięgał od 6 do 18%.

Wzrost odsetka imigrantów wspierał rozwój demograficzny polskich metropolii.

Zmiana ludności w procentach (2004-2022)*

Metropolia Obszar metropolitalny

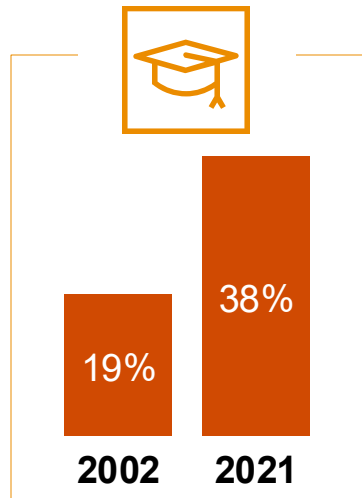
* Wraz z szacunkową liczbą imigrantów wg NSP 2002, 2021

** Wzrost wywołany częściowo poszerzeniem granic metropolii

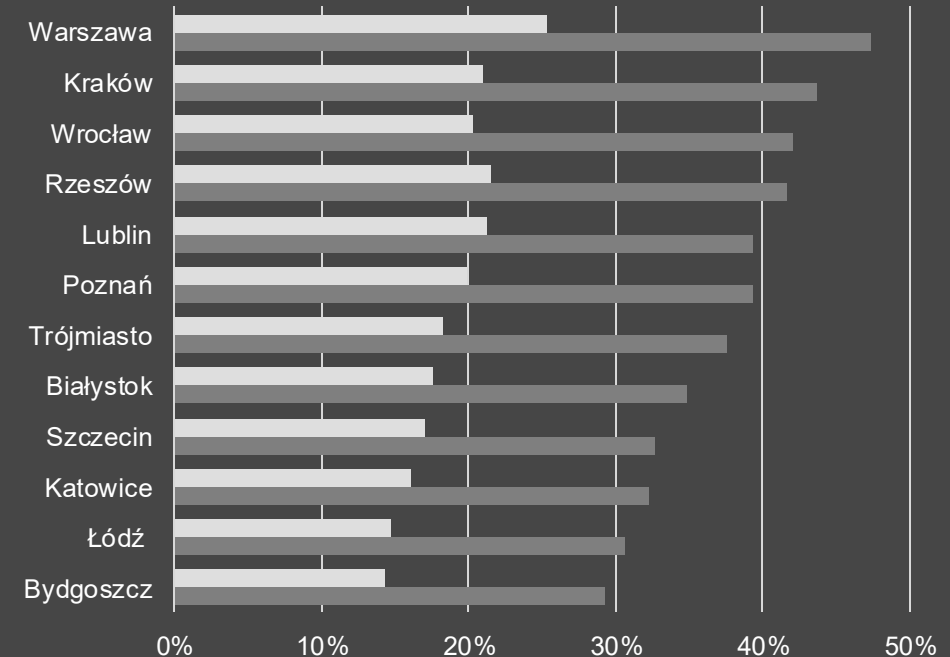
Znaczący rozwój kapitału ludzkiego w metropoliach

Jednym z kluczowych czynników rozwoju gospodarczego i społecznego polskich metropolii był rozwój kapitału ludzkiego.

Miarą tego rozwoju jest wzrost poziomu wykształcenia ludności. Według danych Narodowych Spisów Powszechnych z lat 2002 i 2021, przeciętny odsetek osób z wyższym wykształceniem w polskich metropoliach wzrósł w latach 2002-21 z 19% do 38%, a więc dwukrotnie.

Udział ludności z wyższym wykształceniem w populacji powyżej 13 roku życia (2002-2021)

Poprawa stanu środowiska naturalnego

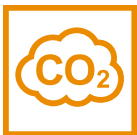
Stan środowiska naturalnego, w tym zwłaszcza silne zanieczyszczenie powietrza, jest stałym przedmiotem troski w większości polskich metropolii.

Poprawie sytuacji sprzyjały podejmowane działania na rzecz ochrony środowiska, w tym zwłaszcza ograniczenia emisji niskiej związanej z ogrzewaniem domów, szkodził jej natomiast rosnący ruch samochodowy.

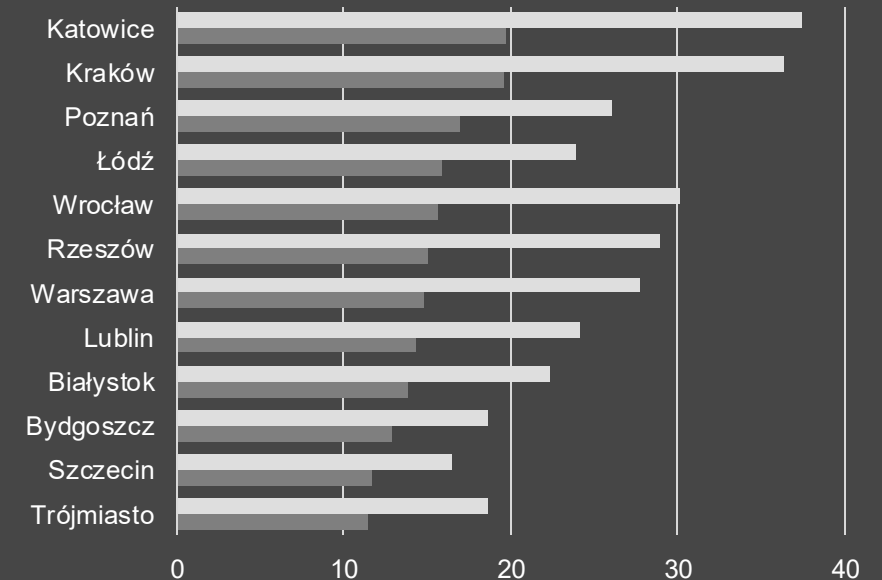
W badanym okresie nastąpiła wyraźna poprawa sytuacji, co pokazuje znaczne (średnio o 40%) zmniejszenie średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} pomiędzy rokiem 2010 a 2023.

Sytuacja metropolii jest zróżnicowana, a najlepszą jakość powietrza odnotowują miasta północnej części kraju.

Źródło: GIOŚ
PwC

średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM_{2,5}
w µg/m³ (2010-2023)

przeciętna 2010-11 2021-23

* Według PPS, poziom UE-27 równy 100

Polskie metropolie realizują wiele działań wartych naśladowania...

Trójmiasto: Mevo – rowery elektryczne dla metropolii

Mevo to nowoczesny system rowerów miejskich z dużym udziałem rowerów elektrycznych, działający w 16 gminach Trójmiasta. Ułatwia codzienne przemieszczanie się i wspiera zrównoważoną mobilność w regionie.

Szczecin: Platforma cyfrowa Budżetu Obywatelskiego

Szczecin uruchomił platformę online do zgłaszania i głosowania na projekty w ramach Budżetu Obywatelskiego. Ułatwia to udział mieszkańców i wzmacnia kapitał społeczny oraz instytucjonalny miasta.

Bydgoszcz: Edukacja przez Budżet Obywatelski

Bydgoszcz rozwija platformę BO, łącząc ją z edukacją mieszkańców. Miasto tłumaczy zasady, promuje dobre projekty i uczy, jak skutecznie działać lokalnie. To przykład, jak partycypacja może budować kompetencje obywatelskie.

Poznań: Poznań CityLab – miejskie laboratorium przyszłości.

Poznań CityLab to przestrzeń testowania innowacyjnych technologii w mieście, tworzona we współpracy z uczelniami i biznesem. Projekt wzmacnia kapitał technologiczny i ludzki, pozycjonując Poznań jako lidera miejskich innowacji.

Białystok: Park Naukowo-Technologiczny – przestrzeń dla innowacji.

Białostocki Park Naukowo-Technologiczny wspiera rozwój miasta jako nowoczesnego ośrodka wspierającego przedsiębiorczość, tworząc przestrzeń współpracy między nauką a biznesem.

Warszawa: Panel Klimatyczny – obywatelski impuls do zmian.

Warszawa jako pierwsze miasto w Polsce zorganizowała panel obywatelski nt. polityki klimatycznej, oddając głos losowo wybranym mieszkańcom. Rekomendacje panelu zostały przyjęte do realizacji jako metoda na współdecydowanie.

Polskie metropolie realizują wiele działań wartych naśladowania...

Łódź: EC1 - żywa rewitalizacja z poszanowaniem kultury

Łódzkie EC1 to przykład rewitalizacji, która trwa i dojrzewa razem z miastem. Dawna elektrociepłownia przekształcana jest stopniowo w nowoczesne centrum nauki, sztuki i kultury – bez niszczenia przemysłowego dziedzictwa.

Wrocław: Centrum Innowacji Miejskich na Politechnice Wrocławskiej

CIM integruje różne dziedziny nauki, wspierając rozwój nowoczesnych rozwiązań dla miast przyszłości min. zrównoważonym planowaniu przestrzennym, inteligentnych budynkach oraz zeroemisyjnym transporcie.

Lublin: Lublin – miasto dla młodzieży

Lublin stworzył Urban Lab jako przestrzeń, w której młodzi mieszkańcy współtworzą miasto. Projekt wzmacnia kapitał społeczny, promuje partycypację i wspiera innowacje społeczne.

Rzeszów: Smart City z cyfrowym zarządzaniem przestrzenią

Rzeszów wdrożył projekt oparty na otwartych danych i IoT, które pozwalają na efektywne zarządzanie przestrzenią miejską za pomocą technologii, takich jak monitoring jakości powietrza, zarządzanie ruchem czy systemy parkowania.

Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia: GZM Open Data – dostęp do danych dla innowacji

GZM uruchomiła platformę Open Data, udostępniając publiczne dane z gmin metropolii. Projekt umożliwia tworzenie aplikacji ułatwiających życie mieszkańcom, takich jak narzędzia do planowania podróży czy monitorowania jakości powietrza.

Katowice: Hub Gamingowo-Technologiczny: Centrum Innowacji i E-sportu

Projekt rewitalizacji dawnej Kopalni „Wieczorek” na Nikiszowcu, który ma na celu stworzenie przestrzeni dla branży gamingowej i technologicznej. Inwestycja obejmuje laboratoria, studia e-sportowe oraz telewizyjne, wspierając rozwój innowacji i przyciągając inwestorów krajowych i zagranicznych.

Kraków Ławka Dialogu

To otwarte spotkania mieszkańców z prezydentem, władzami miasta i urzędnikami, organizowane w poszczególnych dzielnicach, na które każdy może przyjść, żeby zabrać głos, zadać pytanie lub przedstawić problem, z którym boryka się na co dzień. Zgłaszane podczas tych spotkań postulaty są następnie analizowane przez miejskie wydziały i jednostki, a relacje z dyskusji oraz odpowiedzi na pytania i problemy publikowane są na bieżąco na miejskiej stronie internetowej.

Raport o stanie polskich metropolii: **Kraków**

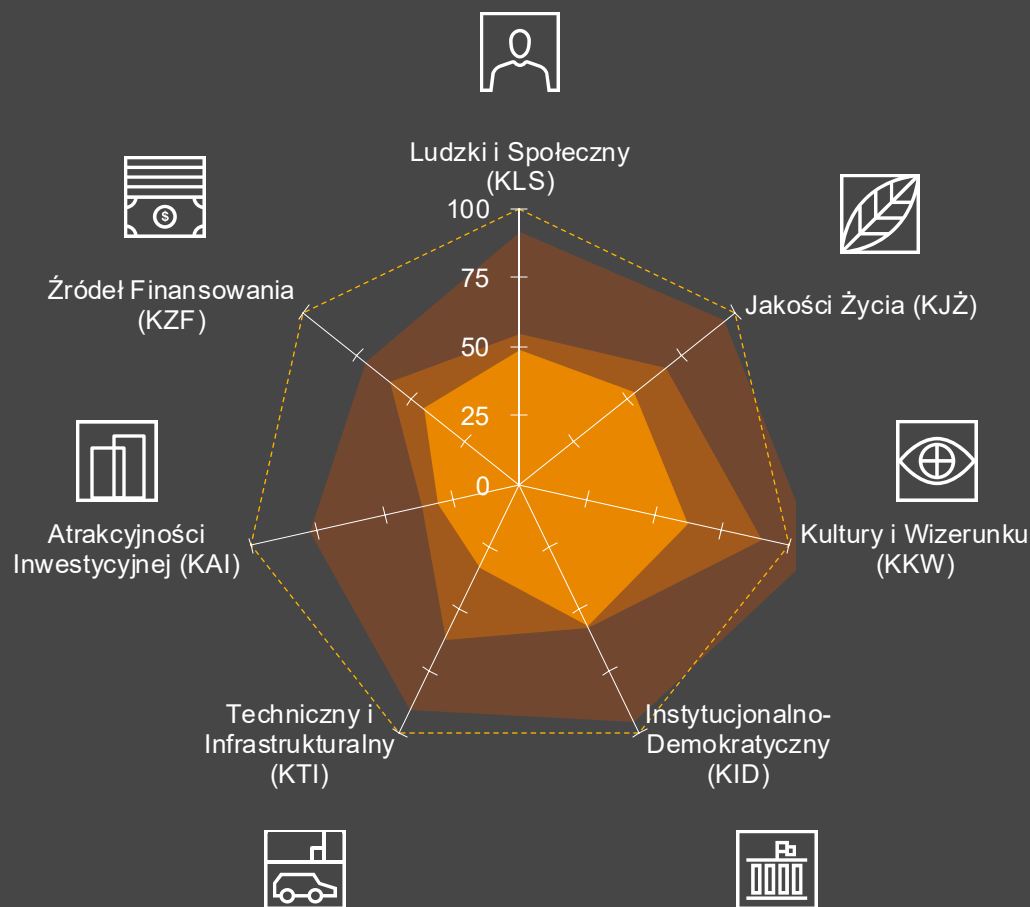
Stara stolica dogania nową

**5. edycja
2025**

PwC

Wartości 7 kapitałów w latach 2004, 2014 i 2024

Wartość kapitałów metropolii w latach 2004, 2014 i 2024 (przy poziomie kapitałów Warszawy w roku 2024 równym 100)

■ 2004 ■ 2014 ■ 2024 - - - Kapitały Warszawy w roku 2024 (=100)

Źródło: PwC

PwC

Kraków: wartość 7 kapitałów

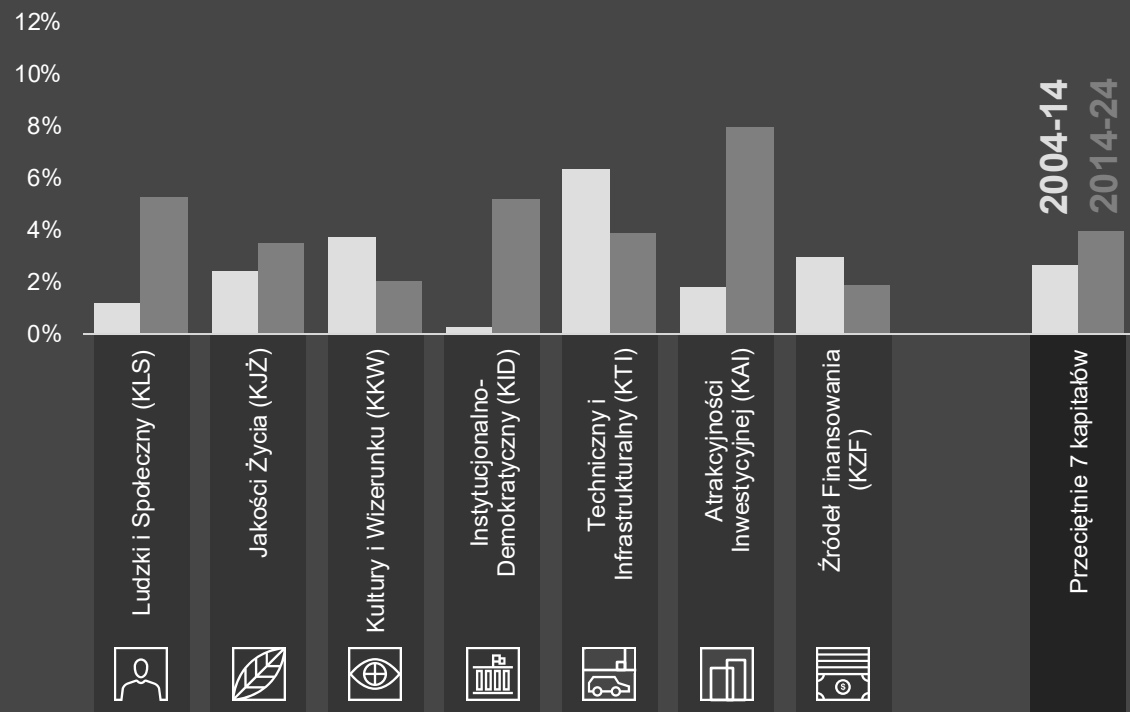
W roku 2024 Kraków należy do polskich metropolii o najwyższym i stosunkowo równomiernym poziomie rozwoju 7 kapitałów.

Łączny zasób kapitałów rozwojowych Krakowa, mierzony powierzchnią przedstawionych na wykresie siedmiokątów, zwiększył się ze **100** w roku 2004, do **166** w roku 2014, a następnie do **371** w roku 2024 (łącznie wzrósł więc 3,7 razy).

Z punktu widzenia równomierności rozwoju kapitałów, w roku 2004 zbyt słabo rozwinięte w stosunku do pozostałych były kapitały: **Atrakcyjności Inwestycyjnej**, **Techniczny i Infrastrukturalny**, a także **Źródła Finansowania**. Do roku 2014 nastąpiła wyraźna poprawa w zakresie większości kapitałów, z wyjątkiem **Instytucjonalno-Demokratycznego**, a szczególnie silnie wzrósł kapitał **Kultury i Wizerunku**.

W ciągu dekady 2014-24 nastąpił znaczący postęp we wszystkich dziedzinach (najsłabszy w zakresie kapitału **Źródła Finansowania**, który wciąż pozostaje relatywnie gorzej rozwinięty w porównaniu z pozostałymi).

Średnioroczny wzrost wartości 7 kapitałów miasta w latach 2004-14 i 2014-24

W ciągu dekady 2004-14 Kraków odnotowywał umiarkowane tempo średniego wzrostu 7 kapitałów (2,6% średniorocznie wobec przeciętnej 3,1%). W kolejnej dekadzie 2014-24 było to z kolei jedno z najwyższych temp wzrostu spośród wszystkich badanych metropolii (4,0% wobec przeciętnej 3,7%). Dzięki takiemu przyspieszeniu rozwoju kapitałów, Kraków znacząco zmniejszył dystans dzielący go od Warszawy i osiągnął lepsze zrównoważenie kapitałów rozwojowych.

Kraków: wzrost 7 kapitałów

W ciągu dekady 2004-14 kapitały rozwojowe Krakowa zwiększały się przeciętnie w tempie 2,6% średniorocznie, natomiast w dekadzie 2014-24 tempo to zwiększyło się do 4,0% średniorocznie.

W ciągu dekady 2004-14 w Krakowie najsilniej wzrastał kapitał **Techniczny i Infrastrukturalny**, a nieco wolniej **Kultury i Wizerunku** oraz (wymagającej szczególnie poprawy) **Źródeł Finansowania**. Rozczarowujący był za to wzrost kapitału **Atrakcyjności Inwestycyjnej** oraz **Instytucjonalno-Demokratycznego**.

W ciągu dekady 2014-24 nastąpiła pożądana zmiana: najszybciej rozwijały się kapitały **Atrakcyjności Inwestycyjnej** oraz **Instytucjonalno-Demokratyczny**, a także stanowiący o sile miasta kapitał **Ludzki i Społeczny**, nieco wolniej pozostałe. Odnotowany w obu dekadach, systematyczny postęp w zakresie kapitału **Jakości Życia** zredukował dystans wobec innych miast, nieco zbyt wolny był za to postęp w zakresie rozwoju kapitału **Źródeł Finansowania**, co może utrudniać przyszły rozwój.

Kraków: rekomendacje PwC

Mimo wysokiego poziomu rozwoju wszystkich 7 kapitałów rozwojowych, ich poziom powinien być nadal intensywnie zwiększany, jeśli Kraków ma ambicję, by dogonić lub nawet prześcignąć pod tym względem Warszawę.

Dla zachowania równowagi rozwoju i wzmocnienia zasobów służących rozwojowi metropolii szczególną uwagę należy poświęcić zwiększaniu kapitału Źródeł Finansowania, a także Atrakcyjności Inwestycyjnej.

Wśród dalszych działań rozwojowych rekomendujemy w szczególności:

- Obniżenie obciążenia kosztami obsługi długu publicznego, m.in. poprzez optymalizację źródeł finansowania inwestycji oraz poprawę efektywności zarządzania długiem miasta – z zachowaniem równowagi pomiędzy ambicjami inwestycyjnymi a stabilnością finansów samorządowych.
- Jeszcze pełniejsze wykorzystanie atutu silnego ośrodka akademickiego i centrum wiedzy, poprzez rozwój współpracy między uczelniami, instytutami badawczymi i biznesem, wsparcie dla firm z obszaru nowej gospodarki, a także tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju innowacji i startupów – zwłaszcza w obszarach zielonej transformacji, nowych technologii i usług opartych na wiedzy.
- Kontynuacja działań na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego, w tym w szczególności jakości powietrza, retencji wód, ochrony terenów zielonych i adaptacji do zmian klimatu – z uwzględnieniem aktywnej współpracy z mieszkańcami i lokalnymi organizacjami.
- Intensyfikacja działań ograniczających negatywne skutki ruchu drogowego, w tym dalszy rozwój infrastruktury rowerowej, stref uspokojonego ruchu, transportu zbiorowego przyjaznego środowisku oraz przyspieszenie realizacji programu budowy metra.
- Wzmocnienie kontroli nad działalnością deweloperów, rozwój budownictwa mieszkaniowego, działania na rzecz stabilizacji cen i kosztów budowy mieszkań, a także wprowadzenie zachęt do rozwoju rynku długoterminowego najmu – ze szczególnym uwzględnieniem dostępności mieszkań dla młodych ludzi i osób o średnich dochodach.
- Poprawa dostępności i efektywności usług miejskich, w tym również dla przedsiębiorców, poprzez cyfryzację procesów administracyjnych, rozwój e-usług oraz uproszczenie procedur w kontaktach z urzędem.
- Wzmocnienie partycypacji społecznej i dialogu z mieszkańcami, m.in. poprzez rozwój kanałów komunikacji, realizację konsultacji społecznych opartych na rzetelnych danych oraz wspieranie inicjatyw lokalnych i mechanizmów współdecydowania.
- Rozwój polityk na rzecz równości i sprawiedliwości społecznej, w tym zwiększenie dostępności usług publicznych i przestrzeni miejskich dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz grup wykluczonych cyfrowo i ekonomicznie – w duchu idei miasta otwartego i włączającego.

An aerial photograph of Wrocław, Poland, taken at sunset. The Spławy Church, a prominent Gothic structure with a tall spire, stands in the center-right of the frame. The city's dense urban landscape, with its characteristic red-tiled roofs, is visible across the frame. The sun is low on the horizon to the left, creating a warm, golden glow that bathes the entire scene. A dark grey rectangular box is overlaid on the left side of the image, containing the word 'Dziękujemy' in white text.

Dziękujemy